

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การวิจัยเกี่ยวกับสิทธิและโอกาสของคนจนในการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) คือข้อมูลที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์ ได้แก่ ประวัติของนักศึกษาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในปี พ.ศ. 2538, 2539, 2540, 2542, 2543, 2544 จากส่วนทะเบียนและประเมินผล เพื่อเปรียบเทียบโอกาสของคนจนที่เข้าเรียนและจบการศึกษาได้มากกว่าหรือน้อยหลังจากออกนอกระบบมาแล้ว และทะเบียนข้อมูลของผู้ที่ได้รับทุนจาก กองกิจการนักศึกษาฝ่ายแนะแนวและจัดหางานฝ่ายบริการนักศึกษา และกระทรวงการคลัง รวมถึงค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากส่วนทะเบียนและประเมินผล

2. แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) คือข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว เช่น งานวิจัย วารสาร บทความที่เกี่ยวข้องของผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบสถิติของนักศึกษาที่มีความยากจนในระหว่างการศึกษาก่อนและหลังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีออกนอกระบบ ในเรื่องของทุนการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงการให้กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร ค่าเล่าเรียนจะสูงขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ อย่างไร และทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยและกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของรัฐบาล ที่ให้แก่นักศึกษาที่ยากจนจะมากขึ้นหรือน้อยลง อย่างไร

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviewing)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักศึกษาที่ยากจนที่ได้รับทุนการศึกษา ผู้ปกครองของนักศึกษาคนจนที่ได้รับทุนการศึกษา เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อนักศึกษาที่ยากจนที่ได้รับทุนการศึกษา ในการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้วิธีสืบถามต่อบุคคลต่อบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Snow Ball Sampling Technique) คือสร้างความสนิทสนมกับคนในชุมชนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และให้คนนั้นเป็นกุญแจแนะนำคนอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ จะใช้การตรวจสอบข้อมูล หากข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกัน ตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ พิจารณาเวลา สถานที่ และบุคคลที่ต่างกัน กับผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่มีฐานะแตกต่างกัน นอกจากนั้นต้องตรวจสอบข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์กับเอกสาร

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสัมภาษณ์กลุ่มในที่นี้เป็นการสัมภาษณ์ของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มละ 5 - 6 คน โดยพิจารณาแบ่งกลุ่มตาม คณะ ชั้นปี และสภาพในหรือนอกระบบ การสนทนากลุ่มมุ่งหาข้อมูลและความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการปรับตัวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนอกระบบ คือ

1. กลุ่มนักศึกษายกงานในระบบราชการที่เรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
2. กลุ่มนักศึกษายกงานนอกระบบราชการที่เรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
3. กลุ่มนักศึกษายกงานในคณะอื่น ๆ หลังจากมหาวิทยาลัยออกนอกระบบ
4. กลุ่มนักศึกษายกงานโครงการพิเศษ โดยมีกลุ่มในระบบราชการ และกลุ่มนอกระบบ

ราชการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากวิธีการต่าง ๆ มาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ กล่าวคือ ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณจะใช้สถิติพรรณนา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ มุ่งพรรณนาข้อมูลในรูปของการตีความ